

Norconsult
Postboks 195
1431 ÅS
reguleringsplan.hurum@norconsult.com

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA
E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.

Deres kontaktperson

Vår ref.

Vår kontaktperson

Dato

sak/842

Bjørn Olav Tveit

15.06.2026

Merknader til planprogram for nytt anlegg for militære høyexplosiver (Chemring Nobel)

BirdLife Oslo og Akershus og BirdLife Asker og Bærum lokallag viser til høring av planprogram for bygging av en ny fabrikk for militær ammunisjon i Hurum. Planprogrammet fastsetter rammene for konsekvensutredningen og det videre planarbeidet. Planprosessen gjennomføres som statlig arealplan. Kommunal- og distriktsdepartementet er planmyndighet, og Forsvarsbygg er forslagsstiller. Chemring Nobel AS er tiltakshaver, mens Norconsult er plankonsulent og skal gjennomføre konsekvensutredningen.

Konklusjon

BirdLife OA og AB er svært kritiske både til å bygge ned naturen på Hurumlandet, der store naturverdier vil forsvinne, og til prosessen som har ledet fram til denne konklusjonen. Dette er etter vårt syn både i strid med kravene til miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder i naturmangfoldlovens § 12 og med kravene til utredning av relevante og realistiske alternativer i konsekvensutredningsforskriftens § 19. Tiltaket er dermed etter vårt syn ikke bare svært uheldig, men også ulovlig.

Vi mener Norge ikke kan gjennomføre en så rask prosess for å innfri internasjonale forventninger om økt våpenproduksjon, slik at dette skjer for enhver pris og uten å følge nasjonale lover og demokratiske spilleregler. Videre er vi kritiske til at myndighetene lar et privat selskap med utenlandsk eierskap diktere premissene for hvordan disse forventningene skal imøtekommes.

I det følgende beskrives naturverdiene som trues med ødeleggelse, og alternative lokaliteter med mindre negative konsekvenser. Dersom myndighetene likevel velger å gå videre med prosjektet på Hurumlandet, peker vi til slutt på nødvendige avbøtende tiltak.

Konsekvenser for naturverdiene på Hurumlandet

I planene som presenteres, er det først og fremst sentrale deler av Tofteskogene som rammes direkte av nedbygging. Området består av skogkledd, kupert terreng med myrsøkk og fjellrabber. Her hekker flere rovfuglarter og ugler, blant annet fiskeørn, musvåk og hønsehauk, og skogene brukes som jaktområde for det eneste gjenværende hekkende paret med hubro i Akershus. Dette er også et kjerneområde for nattravn, som har svært begrenset utbredelse i Norge, og er den mest verdifulle lokaliteten for arten i Akershus.

Nedbyggingen vil føre til fragmentering av naturen, med bygninger, veier og lys- og lydforurensning, og gjøre uopprettelig skade. Selv om store deler av området gjerdes inn og blir utilgjengelig for menneskelig ferdsel, vil inngrepene fortsatt gi omfattende tap av leveområder og økologiske sammenhenger. Bakkelevende arter, som orrfugl, jerpe og storfugl, samt pattedyr, vil få ferdselen begrenset av gjerder, ledninger og annen infrastruktur.

Kysten av Hurumlandet har også stor verdi for fugler. Både utbygging og økt industriell aktivitet ved Tofte vil redusere verdien for hekkende, rastende og næringssøkende ender, sjøfugler og vadefugler i strandsonen, særlig ved Skjæra vest for dagens hovedhavn.

Rødbydeltaet i nordenden av Rødbyvannet er et av de viktigste våtmarksområdene i denne delen av Akershus. Området er svært artsrikt, med 140 påviste fuglearter per juni 2026, og er en viktig rasteplass for blant annet sangsvane, trane, ender og vadefugler i trekketidene vår og høst. En rekke arter hekker også her, og deltaet brukes jevnlig som jaktområde av fiskeørnene som hekker i Tofteskogene. Oppgradering av grusveien som i dag går gjennom deler av deltaet, vil føre til en uopprettelig reduksjon av naturverdiene. Dette vil også få negative konsekvenser for landbruket, noe som igjen kan føre til ødeleggelse av den ene av Askers kommunes to gjenværende hekkeplasser for vadefuglen vipe, oppført som Kritisk truet (CR) på *Norsk rødliste for arter 2021*. Inngrepene som foreslås, vil dermed rasere et av Askers mest verdifulle fugleområder.

Sætrepollen og de omkringliggende områdene med edelløvsskog ved Chemring Nobels eksisterende anlegg i Sætre er allerede i ferd med å miste store naturverdier gjennom fabrikkens pågående utvidelse. I likhet med Rødbydeltaet er dette et av svært få gjenværende våtmarksområder i denne delen av Akershus, med 181 påviste fuglearter per juni 2026.

Følgeskader. I tillegg til naturverdiene som blir direkte ødelagt gjennom disse planene, vil ytterligere nedbygging følge når det etableres økt bebyggelse og infrastruktur tilknyttet driften av anlegget. Prosjektet vil dermed legge beslag på betydelig mer natur og dyrkbar jord enn det som følger direkte av de omtalte planene.

Konklusjon: Det totale fotavtrykket til dette prosjektet vil dermed bli svært stort, med uopprettelig skade på natur og fugleliv. Prosessen som har ledet fram til valg av lokalitet, er svært kritikkverdig og antagelig ulovlig. BirdLife OA og AB er videre svært kritiske til at arkeologiske undersøkelser allerede har pågått i et år, og at hogst ble startet, selv om den midlertidig ble stanset av Asker kommune. Prosjektet bærer etter vårt syn preg av unødig hastverksarbeid og bør stanses umiddelbart, slik at det legges til rette for edruelege prosesser i tråd med lovverk og demokratiske spilleregler.

Alternativer

Det er ikke foretatt en reell vurdering av alternative lokaliseringer i tråd med KU-forskriften. Vi mener myndighetene har vært for ettergivende ved å la Chemring Nobel og deres utenlandske eiere definere kriteriene for lokaliseringen. Særlig kritiske er vi til det påståtte kravet om maksimalt 45 minutters reisetid fra anlegget på Sætre, et krav som i løpet av prosessen dessuten er redusert fra 3 timer til 45 minutter. Tilsvarende gjelder kravet om at aktuelle lokaliseringer skal omfatte kun én grunneier. Dette framstår i seg selv som et meningsløst kriterium, og må dessuten fravikes ved valg av dagens foreslåtte løsning, som involverer flere grunneiere rundt Rødbyvannet. Vi mener dette er underordnede hensyn, målt opp mot skadene det her legges opp til å påføre natur og miljø.

I stedet bør det søkes etter områder som allerede er nedbygd, såkalte grå arealer, eller som av andre grunner har lavere naturverdi som følge av menneskelig påvirkning. Slike områder finnes det dessverre mange av på det sentrale Østlandet.

Et område som kan vurderes som et mulig kompromiss, er det som er omtalt som Alternativ 4 Vardåsen, mellom gårdene Elgtorn og Børsand, like sør for Storsand. Dette ligger enda nærmere dagens anlegg på Sætre, i et randområde av Tofteskogene, ikke midt i skogene. Her er det i dag hovedsakelig plantasjeskog, og området kan allerede betegnes som et grått areal som følge av de to kraftledningene som krysser hverandre der.

Avbøtende tiltak

Hvis myndighetene velger å se bort fra innvendingene ovenfor og prosjektet likevel realiseres på Hurumlandet, må det stilles omfattende krav til avbøtende tiltak. Våre innvendinger deles i stor grad av flere andre natur- og friluftsansjoner, som også har påpekt mangler ved alternativvurderinger, konsekvensutredninger og avbøtende tiltak. Slike tiltak vil ikke fjerne de alvorlige naturkonsekvensene, men kan redusere noe av skadeomfanget. Her er forslag til minimumstiltak:

1. Gjennomføre tiltak innenfor det berørte området for å redusere skadeomfanget og fragmenteringen, eksempelvis ved å peke ut områder med spesielt høye naturverdier som kan unntas fra direkte inngrep.
2. Etablere viltkorridorer flere steder langs gjerder og veier som omgir og går gjennom fabrikkområdet, slik at fugler og andre dyr fortsatt kan bevege seg gjennom landskapet.
3. Utvide verneområdene i Tofteskogene, med full stans i hogst og i etablering av skogsbilveier.
4. Gjennomføre aktiv naturforbedring og naturrestaurering i Rødbydeltaet og Sætrepollen.

Vi i BirdLife stiller gjerne som aktive og konstruktive dialogpartnere for lokale og sentrale myndigheter, dersom dette skulle være aktuelt.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Bjørn Olav Tveit (sign.)
naturvernkontakt Asker og Bærum